

Stationsentree hergebruikt als t(hee)huis

In het park Presikhaaf te Arnhem staat een opvallend elegant paviljoen van glas en beton. Tot 2010 deed het paviljoen dienst als entree van het station Arnhem aan de Sonsbeekzijde. Met de spectaculaire verplaatsing naar het park en de herbouw is het markante ontwerp van architect H.G.J. Schelling uit 1954 gered van de sloop. Bovendien is een passende nieuwe functie gevonden. Het enigszins klassieke uiterlijk en het open karakter van het zeskantige paviljoen, afgedekt met een koepel, lenen zich uitstekend voor een horecagelegenheid.

Tekst: Ine ter Borch archispecials.com, Fotografie: Marieke Buurman

Architect Schelling heeft meerdere stationsgebouwen ontworpen, zoals het station van Zutphen en het Amstelstation in Amsterdam. Wat opvalt aan deze ontwerpen zijn de slanke constructies en de hoge glaspuien gevat in ragfijne staalprofielen. In Arnhem heeft het entreepaviljoen een zeshoekige plattegrond. Een dubbele rij betonkolommen draagt de grote koepel in het midden en deels het platte, lager gelegen dak. Dit dak wordt buiten het gebouw opgevangen op zes kolommen op de hoekpunten. De binnenste rij kolommen tilt de koepel ver boven het platte dak uit zodat er ruimte ontstaat voor een lichtstrook. Claustra's vullen de lichtstrook en zorgen voor diffuus licht.

Fusees ceramiques

Schelling koos voor een koepelconstructie van fusees ceramiques, die in Nederland niet vaak is toegepast. Deze constructie bestaat uit ribben van in elkaar geschoven keramische buizen die tussen twee betonnen ringen worden gespannen. De open ruimten tussen de ribben worden geheel opgevuld met fusees, waarna het geheel wordt afgesmeerd met cement. De ring in de 'nok' van de koepel vormt een oculus, waardoor licht de ruimte binnenvalt. Destijds was de uitvoering een precair staaltje vakmanschap. De gehele constructie was in het werk gestort. Het moment van weghalen van de bekisting luisterde zeer nauw omdat de op druk belaste koepel zich op de juiste wijze moest zetten.

Hoewel monoliet beton vaak wordt geassocieerd met een robuuste bouwstijl, kenmerkt dit gebouwtje zich juist door de opmerkelijk slanke constructie en verfijnde details. De betonnen dakrand is verjongd en geeft het paviljoen een haast klassieke uitstraling. Voor het beton is destijds granulaat gebruikt uit het puin van de in de tweede wereldoorlog door bombardementen verwoeste stad. De granulaattextuur is zichtbaar gemaakt door het betonoppervlak te stralen.

K3 Architectuur maakte het ontwerp voor de nieuwe horecafunctie. Op de oorspronkelijke locatie 'zweefde' het gebouw boven de grond op een plateau op palen. Een voetgangersbrug vormde de verbinding tussen het maaiveld en het station. Nu staat het paviljoen op het maaiveld. Op de plaats waar oorspronkelijk de voetgangersbrug aansloot, is nu een doosvormige aanbouw gemaakt, waarin zich de keuken en sanitaire ruimten bevinden.

Zaagsneden nog zichtbaar

Om het gebouwtje te kunnen verplaatsen is het letterlijk van zijn fundering gezaagd en op een nieuwe fundering in het park geplaatst. De kolommen zijn iets onder de kolomkoppen afgezaagd. Daarna is de ringconstructie in stukken gezaagd. Voor oplettende bezoekers zijn de zaagsneden nog zichtbaar. Voor de constructeur betekende de verplaatsing aardig wat rekenwerk. Alle delen moesten weer aan elkaar worden gezet en op de verbindingpunten als voorheen momentkrachten overbrengen, zonder visuele afbreuk te doen aan de oorspronkelijke constructie. Hulpmiddelen zoals doken en chemische ankers zijn tot het uiterste benut om dit voor elkaar te krijgen. Helaas kon de fusee ceramique koepelconstructie niet worden gered. De koepel is te groot om te transporteren over de weg. Bovendien zou de onderste ring al bij vervormingen van enkele centimeters grote schade veroorzaken. De koepel is om deze reden opnieuw gecon-

strueerd met houten ribben. Uiterlijk is er geen verschil tussen de nieuwe afwerking en het oorspronkelijke blauw gekleurde stucwerk. Net als op de originele koepel geven witte strepen de positie aan van de 'fuseeribben'. De ranke staalprofielen van de verdiepinghoge glaspuien zijn vervangen door aluminium met modern isolatieglas. De pui-indeling is hetzelfde gebleven. Om het slanke uiterlijk van de betonconstructie en de strakke detaillering te kunnen handhaven, was het accepteren van koudebruggen onvermijdelijk. Het beton loopt op verschillende plekken in één vlak van buiten naar binnen door. Door veel te ventileren en de temperatuur comfortabel te houden op het niveau van de bezoekers is het koudebrugprobleem grotendeels opgelost.

De opdrachtgever en architect zijn erin geslaagd een succesvolle herbestemming te vinden voor een bijzonder gebouwtje uit de vorige eeuw. Het markante karakter is daarbij bewaard gebleven en tegelijkertijd oogt het paviljoen modern. ●

Projectgegevens

Naam:	T-huis
Locatie:	Park Presikhaaf, Arnhem
Opdrachtgever:	Vivare Arnhem
Architect:	K3 Architectuur
Aannemer:	Kuiper Arnhem Bouw en Ontwikkeling
Constructeur:	ingenieursbureau van der Werf en Lankhorst, Arnhem

www.cementenbeton.nl